

# BELGISCHE SENAAAT

---

ZITTING 2007-2008

---

30 OKTOBER 2007

---

**Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie, teneinde de persoonlijke levenssfeer beter te beschermen in het kader van de op locatiegegevens gebaseerde diensten of de locatiediensten via mobiele telefoon**

(Ingediend door de heren Francis Delpérée en Georges Dallemagne)

---

## TOELICHTING

---

Dit wetsvoorstel neemt de tekst over van een voorstel dat reeds op 12 oktober 2006 in de Senaat werd ingediend (stuk Senaat, nr. 3-1856/1 - 2006/2007).

Met de ontwikkeling van de nieuwe informatie- en communicatietechnologieën ontstaan er nieuwe diensten, zoals de zogenaamde « locatiediensten », die het mogelijk maken te bepalen waar de gebruiker van telecommunicatie-eindapparatuur zich bevindt, meestal via zijn mobiele telefoon. Dergelijke diensten, waarbij, gezien het aantal bezitters van een mobiele telefoon, op termijn miljoenen mensen betrokken zullen worden, kunnen echter de bescherming van de privacy en de vrijheid van komen en gaan ernstig in het gedrang brengen.

Dit wetsvoorstel wijzigt de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie, om meer rekening te houden met het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer van elke gebruiker wiens eindapparatuur gebruikt wordt om op aanvraag locatiegegevens te verzamelen.

# SÉNAT DE BELGIQUE

---

SESSION DE 2007-2008

---

30 OCTOBRE 2007

---

**Proposition de loi modifiant la loi du 13 juin 2005 relative aux communications électroniques, en vue d'assurer une meilleure protection de la vie privée pour les services à données de localisation ou les services de géolocalisation par téléphone portable**

(Déposée par MM. Francis Delpérée et Georges Dallemagne)

---

## DÉVELOPPEMENTS

---

La présente proposition de loi reprend le texte d'une proposition qui a déjà été déposée au Sénat le 12 octobre 2006 (doc. Sénat, n° 3-1856/1 - 2006/2007).

Avec le développement des nouvelles technologies de l'information et de la communication, de nouveaux services font leur apparition, notamment des services dits de « géolocalisation » qui permettent de localiser dans l'espace l'utilisateur d'un terminal de télécommunication, généralement par son téléphone portable. Toutefois ce type de services, qui concernera à terme des millions de personnes, compte tenu du nombre de détenteurs de téléphones portables, présente de réels dangers en matière de protection de la vie privée et de liberté d'aller et venir.

La présente proposition de loi apporte des adaptations à la loi relative du 13 juin 2005 aux communications électroniques en vue de mieux prendre en compte le droit au respect de la vie privée de tout utilisateur dont le terminal fait l'objet de requêtes de localisation.

De wijzigingen behelzen de volgende punten :

- verplichting tot informatie van de gebruiker van de eindapparatuur voordat op de dienst een beroep wordt gedaan;
- verplichting tot het verkrijgen van de toestemming van minderjarigen vanaf de leeftijd van 12 jaar, naast die van hun wettelijke vertegenwoordiger;
- verplichting om een bericht van activering van de dienst rechtstreeks naar de mobiele telefoon te zenden bij elk verzoek tot plaatsbepaling, om frauduleuze registratie van telefoons te voorkomen;
- het recht om de dienstverlening te annuleren, niet alleen dat van de persoon die de dienst aangevraagd heeft, maar ook dat van de gebruiker van de eindapparatuur.

### 1. Algemene beschrijving van de «locatiediensten»

De jongste jaren is het gebruik van diensten om de positie van personen en goederen te bepalen spectaculair toegenomen.

Een eerste aspect van die ontwikkeling betreft de positiebepaling via satelliet die momenteel door het GPS-systeem («*Global Positioning Systems*») wordt aangeboden. De plaatsbepaling geschiedt met de GPS-ontvanger via triangulatie. De informatie wordt eventueel door een elektronisch communicatiemiddel (combinatie van GPS en GSM) aan een derde persoon overgezonden.

Het tweede aspect van die ontwikkeling is gekoppeld aan de ongeëvenaarde verspreiding van de mobiele telefoons, waardoor elkeen doorlopend over een middel beschikt waardoor hij in het netwerk van zijn operator gevonden kan worden. Aanvankelijk werden de locatiegegevens als louter technische gegevens beschouwd, om het verzenden en ontvangen van oproepen mogelijk te maken. Sinds kort zijn die gegevens ook waardevol in het kader van de op locatiegegevens gebaseerde diensten (1).

De locatiediensten worden, omdat ze belangrijke informatie over een individu bieden («wie is waar»), als een bron van inkomsten gezien. Ze worden

(1) Artikel 2, 7<sup>o</sup> en 9<sup>o</sup>, van de wet betreffende de elektronische communicatie van 13 juni 2005 geeft de volgende definitie van die diensten :

- «locatiegegevens»: gegeven dat wordt verwerkt in een elektronisch communicatienetwerk waarmee de geografische positie van de eindapparatuur van een eindgebruiker van een voor het publiek beschikbare elektronische communicatiedienst wordt weergegeven;
- «dienst met locatiegegevens»: een dienst die een bijzondere behandeling van de locatiegegevens vereist die verder gaat dan wat strikt noodzakelijk is voor het versturen of aanrekenen van de communicatie»;

Les modifications portent sur les points suivants :

- extension de l'obligation d'information préalable à la souscription à l'utilisateur du terminal;
- obligation d'obtenir le consentement des mineurs dès l'âge de 12 ans, en sus de celui de leur représentant légal;
- obligation d'adresser une information d'activation du service directement sur le téléphone portable lors de chaque requête de localisation, et ce afin d'empêcher l'enregistrement frauduleux de téléphones;
- extension du droit d'annulation des services non seulement à la personne qui a souscrit le service mais également à l'utilisateur final du terminal.

### 1. Description générale des «services de géolocalisation»

Durant ces dernières années, il y a eu un développement spectaculaire de l'utilisation de services de localisation dans l'espace des personnes et des biens.

Le premier aspect de ce développement concerne la «géolocalisation» fournie par satellites, pour le moment offerte par le système GPS («*Global Positioning Systems*»). La localisation est opérée par le receveur GPS par triangulation. L'information est éventuellement transmise à une personne tierce par un moyen de communication électronique (GPS/GSM combinaison).

Le second aspect de ce développement est lié au développement sans précédent du téléphone mobile qui conduit chacun à posséder en permanence un outil permettant d'être localisé sur le réseau de son opérateur. Au départ, les données de localisation étaient regardées comme des données purement techniques pour permettre l'émission et la réception de communications. Depuis peu, ces données font l'objet d'une valorisation dans le cadre de «services de géolocalisation» (1).

Les «services de géolocalisation», dans la mesure où ils offrent des informations-clés sur un individu («qui est où»), sont vus comme une source de

(1) L'article 2, 7<sup>o</sup> et 9<sup>o</sup>, de la loi relative aux communications électroniques du 13 juin 2005 donne les définitions suivantes de ces services :

- ««donnée de localisation»: toute donnée traitée dans un réseau de communications électroniques indiquant la position géographique de l'équipement terminal d'un utilisateur final d'un service de communications électroniques accessible au public»;
- «service à données de localisation»: un service qui exige un traitement particulier des données de localisation allant au-delà de ce qui est strictement nécessaire pour la transmission ou la facturation de la communication»;

momenteel aangeboden door verscheidene ondernemingen die los staan van de operatoren (*Deveryware, Global Staff Consulting (GSC), Webtiss Technologies of Océan*) en maken het mogelijk werknemers of voertuigen te lokaliseren tegen een kostprijs die niet hoger is dan enkele tientallen euro's per maand per gebruiker. Volgens het bureau «Analysys» zijn die toepassingen in 2006 goed voor een markt van 18 miljard dollar, en bevindt 77% van die markt zich bij het brede publiek (1).

## 2. Rechtskader

«Locatiegegevens kunnen verwijzen naar de breedte, de lengte en de hoogte van de eindapparatuur van de gebruiker, de reisrichting, de nauwkeurigheidsgraad van de locatiegegevens, de identificatie van de netwerkcel waarin de eindapparatuur zich op een bepaald tijdstip bevindt, en het tijdstip waarop de locatiegegevens zijn opgeslagen.» (2).

Aangezien de locatiegegevens naar de identificatie van een natuurlijk persoon op een bepaalde plek verwijzen, is de verwerking van de persoonsgegevens bijzonder delicaat, omdat die verwerking een schending van de individuele vrijheden met zich kan brengen (de vrijheid om anoniem te komen en te gaan, het recht op het respect voor de persoonlijke en familiale levenssfeer, ...).

We worden geconfronteerd met de verwerking van persoonsgegevens die onder het toepassingsgebied vallen van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens.

De Europese wetgever heeft specifieke regels aangenomen voor dergelijke dienstverlening «met toegevoegde waarde» op basis van verkeersgegevens die door de aanbieder van een openbaar communicatienetwerk worden opgeslagen. Zo heeft hij in de artikelen 6 en 9 van richtlijn 2002/58/EG bepaald dat: — de gebruikers of abonnees vooraf hun toestemming moeten geven, — ze volledige informatie moeten krijgen «van de soorten verkeersgegevens die worden verwerkt en van de duur van de verwerking», — tot slot moeten ze steeds de mogelijkheid hebben het abonnement op de dienstverlening te beëindigen en zelfs — de mogelijkheid behouden «om op eenvoudige en kosteloze wijze tijdelijk de verwerking van dergelijke gegevens te weigeren voor elke verbinding met het netwerk of voor elke transmissie van

revenus. Ils sont actuellement proposés par plusieurs sociétés distinctes des opérateurs (*Deveryware, Global Staff Consulting (GSC), Webtiss Technologies ou Océan*) et permettent de localiser des employés ou des véhicules pour un coût qui n'excède pas quelques dizaines d'euros par mois et par utilisateur. Selon le Cabinet «Analysys», ces applications devraient représenter un marché de 18 milliards de dollars en 2006, et 77% de ce marché concernerait le grand public (1).

## 2. Environnement légal

«Par «données de localisation», on peut entendre la latitude, la longitude et l'altitude du lieu où se trouve l'équipement terminal de l'utilisateur, la direction du mouvement, le degré de précision quant aux informations sur la localisation, l'identification de la cellule du réseau où se situe, à un moment donné, l'équipement terminal, ou encore le moment auquel l'information sur la localisation a été enregistrée» (2).

Comme les données de localisations renvoient à l'identification d'une personne physique dans l'espace, le traitement de ces données à caractère personnel est particulièrement sensible eu égard au fait que ce traitement peut constituer une atteinte aux libertés individuelles (liberté d'aller et venir anonymement, droit au respect de la vie privée et familiale, ...).

Nous sommes face au traitement de données à caractère personnel qui entrent dans le champ d'application de la loi relative à la protection des données à caractère personnel du 8 décembre 1992.

Le législateur européen a adopté des règles spécifiques pour l'offre de tels services «à valeur ajoutée» basés sur des données de trafic stockées par le fournisseur d'un réseau public de communications. Il a ainsi prévu aux articles 6 et 9 de la directive 2002/58/CE que: — les utilisateurs ou abonnés doivent donner leur consentement préalable, — une information complète doit leur être fournie sur «les types de données relatives au trafic qui sont traités ainsi que de la durée de ce traitement», — enfin, à tout moment ils doivent garder la possibilité de se désabonner du service et même — être en mesure «d'interdire temporairement, par un moyen simple et gratuit, le traitement de ces données pour chaque connexion au réseau ou pour chaque transmission de communication». Ces dispositions sont transposées en droit belge

(1) <http://www.awt.be/web/mob/index.aspx?page=mob;fr;100,020,004>

(2) Considerans nr. 14 van richtlijn 2002/58/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 juli 2002 betreffende de verwerking van persoonsgegevens en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in de sector elektronische communicatie (richtlijn betreffende privacy en elektronische communicatie).

(1) <http://www.awt.be/web/mob/index.aspx?page=mob;fr;100,020,004>

(2) Considérant n° 14 de la directive n° 2002/58/CE du Parlement européen et du Conseil du 12 juillet 2002 concernant le traitement des données à caractère personnel et la protection de la vie privée dans le secteur des communications électroniques (directive vie privée et communications électroniques).

communicatie». Die bepalingen zijn in Belgisch recht omgezet in de artikelen 122 en 123 van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie.

### 3. Algemene voorwaarden waaraan dergelijke locatiediensten moeten voldoen

Dergelijke diensten doen een aantal problemen rijzen. De « Groep voor de bescherming van personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens » (« Groep Gegevensbescherming artikel 29 ») heeft op 25 november 2005 een advies goedgekeurd dat de minimumvoorwaarden vooropstelt waaraan dergelijke dienstverlening moet voldoen (1):

- het volledig informeren van de persoon die gelokaliseerd wordt;
- voorafgaande toestemming van die persoon;
- het effectieve recht de dienstverlening te beëindigen;
- tijdslimiet voor het opslaan van de verzamelde gegevens.

De vereiste vooraf een geldige toestemming te verkrijgen van de gelokaliseerde persoon brengt een aantal problemen met zich die in dat advies duidelijk worden belicht. Het is namelijk onmogelijk na te gaan of de persoon die de telefoon gebruikt dezelfde is als degene die de toestemming heeft gegeven bij het nemen van het abonnement op de dienst. De Werkgroep heeft dus beslist dat wanneer een locatiedienst wordt aangeboden, toestemming moet worden verkregen van de persoon op wie de gegevens betrekking hebben, dat wil zeggen de gebruiker van de eindapparatuur.

Om te voorkomen dat telefoons frauduleus worden geregistreerd, stelt de Werkgroep voor dat de verstrekkers van de dienst de gebruiker van de eindapparatuur doorlopend informeren, niet alleen bij de aankoop van de dienst, maar bij elk gebruik ervan, dat wil zeggen bij elke aanvraag tot positiebepaling. Indien de dienst doorlopend wordt aangeboden, verdedigt de groep het idee dat de verstrekker van de dienst de gebruiker regelmatig ervan op de hoogte moet brengen dat zijn eindapparatuur kan worden gelokaliseerd. Dat moet de gebruiker de mogelijkheid geven zijn recht op uitschrijving uit te oefenen.

(1) « Groep artikel 29 — Advies 5/2005 over het gebruik van locatiegegevens voor het verstrekken van diensten met toegevoegde waarde, nr. 2130/05/NL WP 115, 25 november 2005, [europa.eu.int/comm/justice\\_home/fsj/privacy/docs/wpdocs/2005/wp115\\_namelijkpdf](http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/privacy/docs/wpdocs/2005/wp115_namelijkpdf)

à l'article 122 et 123 de la loi du 13 juin 2005 relative aux communications électroniques.

### 3. Conditions générales auxquelles de tels services de géolocalisation doivent répondre

Ce type de services pose une série de problèmes. Le « groupe des autorités européennes de protection des données à caractère personnel » (« groupe 29 ») a adopté un avis le 25 novembre 2005 qui pose les conditions minimales auxquelles de tels services doivent répondre (1):

- information complète de la personne géolocalisée;
- consentement préalable de ce sujet;
- effectivité du droit d'annulation du service;
- limite temporelle pour le stockage des informations recueillies.

La nécessité d'obtenir un consentement préalable valide auprès de la personne géolocalisée pose une série de difficultés mises en évidence dans cet avis. Notamment parce qu'il est impossible de vérifier que la personne qui utilise le téléphone est identique à celle qui a exprimé le consentement lors de l'abonnement au service. Le Groupe de travail a donc décidé que lorsqu'un service de localisation est offert, le consentement doit être recueilli auprès de la personne à qui les données se réfèrent, c'est-à-dire l'utilisateur du terminal.

Afin d'empêcher l'enregistrement frauduleux de téléphones, le Groupe de travail suggère que les fournisseurs de service tiennent constamment informé l'utilisateur du terminal, non seulement lors de la souscription du service mais également lors de son utilisation, c'est-à-dire chaque fois qu'une requête de localisation est adressée. Si le service est offert sous une forme continue, le groupe défend l'idée que le fournisseur de service doit régulièrement garder informé l'utilisateur du fait que son terminal peut être localisé. Ceci devrait ainsi permettre à l'utilisateur d'exercer son droit de désinscription.

(1) « Working Party 29 Opinion on the use of location data with a view to providing value added Services », n° 2130/05/EN WP 115, 25 November 2005, [europa.eu.int/comm/justice\\_home/fsj/privacy/docs/wpdocs/2005/wp115\\_en.pdf](http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/privacy/docs/wpdocs/2005/wp115_en.pdf)

#### 4. Specifieke voorwaarden voor diensten ter lokalisatie van minderjarigen

Recent worden locatiediensten aangeboden aan ouders die hun kinderen, aan wie ze een mobiele telefoon hebben gegeven, willen kunnen lokaliseren. Bij dergelijke diensten kunnen een aantal specifieke vragen worden gesteld, vooral wanneer men het standpunt van het kind inneemt. Die vragen komen aan bod in het advies van de «Groep voor de bescherming van personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens» («Groep Gegevensbescherming artikel 29»).

«De aandacht in de media voor misdrijven waarbij kinderen betrokken zijn, de noodzaak om kinderen met bepaalde aandeningen van nabij te volgen, de uitbreiding van een zekere «nomadische» levensstijl, doet bij sommige ouders de behoefte ontstaan aan de «zekerheid» dat zij op gelijk welk moment kunnen weten waar hun kinderen zich bevinden, zonder dat zij hen zelf moeten opbellen. Deze nieuwe vorm van gebruik van de mobiele telefoon, ten bate en op kosten van de ouders, kan worden gezien als een soort «contract» binnen het gezin: het kind krijgt meer autonomie op het vlak van de communicatie in ruil voor de mogelijkheid om door de ouders gelokaliseerd te worden.

Het aanbieden van dergelijke diensten beantwoordt aldus aan een reële hedendaagse «behoefte» en geeft aan dat dienstenaanbieders gretig zijn om op deze potentiële groeiemarkt — een nieuw voorbeeld van de commercialiseringsmogelijkheden van locatiegegevens — een plaatsje te bemachtigen.

Deze dienstverlening kan echter ook vanuit een ander perspectief worden bekeken: niet vanuit dat van de ouders — hoe begrijpelijk dat ook moge zijn, maar vanuit dat van het kind.

De Groep verwijst in dit verband naar de artikelen 3 en 18 van het Internationaal kinderrechtenverdrag, bepalende: «Bij alle maatregelen betreffende kinderen vormen de belangen van het kind de eerste overweging.» Er dient eveneens rekening te worden gehouden met artikel 16 van het Verdrag: «Geen enkel kind mag worden onderworpen aan willekeurige of onrechtmatige inmenging in zijn of haar privéleven, in zijn of haar gezinsleven, zijn of haar woning of zijn of haar correspondentie».

Er rijzen bijgevolg enige vragen met betrekking tot het gebruik van deze dienst, die afbreuk kan doen aan de normale relatie van wederzijds vertrouwen tussen ouders en kinderen en deze laatsten kan belemmeren bij het verwerven van de nodige afstand ten opzichte van hun ouders naarmate zij zelfstandiger worden. Bovendien kan men zich afvragen of een dergelijk systeem niet nefast zou zijn voor de ouderlijke verantwoordelijkheid doordat het een deel van de

#### 4. Conditions spécifiques pour les services de localisation de personnes mineurs

On observe le développement de service de «géolocalisation» destinés aux parents en vue de localiser leurs enfants à qui ils ont donné un téléphone portable. Ce type de services pose une série de problèmes spécifiques qui ont été identifiés dans l'avis du «groupe des autorités européennes de protection des données à caractère personnel» («groupe 29»), particulièrement si l'on adopte le point de vue de l'enfant.

«La couverture médiatique d'affaires criminelles impliquant des enfants, la nécessité d'assurer un suivi d'enfants frappés de certaines incapacités ou l'émergence d'un nouveau style de vie «nomade» pourrait amener certains parents à chercher à être «rassurés» par la possibilité de localiser leurs enfants à n'importe quel moment sans avoir à les contacter. Ce nouvel usage du téléphone mobile pour le bénéfice des parents, et à leurs frais, peut être vu comme une sorte de contrat «familial»: plus d'indépendance de communication pour les enfants en échange de la possibilité d'être localisés par les parents.

Dans cette perspective, de tels services pourraient rencontrer un besoin moderne et refléter un désir de la part de fournisseurs de services de se positionner sur un marché qui vraisemblablement s'étendra et qui représente un nouvel exemple des possibilités offertes pour la commercialisation des données de localisation.

*Cependant, un tel service pourrait également être regardé dans la perspective inverse, non pas du point de vue des parents aussi compréhensible soit-il, mais de celui de l'enfant.*

Le Groupe de travail rappelle que les articles 3 et 18 de la Convention relative aux droits de l'enfant disposent que «l'intérêt supérieur de l'enfant doit être une considération primordiale» pour toute décision concernant un enfant. Dans le cas examiné, on doit également considérer que l'article 16 de la Convention dispose que «Nul enfant ne fera l'objet d'immixtions arbitraires ou illégales dans sa vie privée, sa famille, son domicile ou sa correspondance, ni d'atteintes illégales à son honneur et à sa réputation».

La question se pose donc quant au respect de ces principes par ce genre de services, qui peuvent probablement perturber les relations normales de confiance mutuelle entre les parents et leurs enfants et empêcher les enfants de gagner la distance nécessaire entre eux et leurs parents lorsqu'ils deviennent plus indépendants. De plus, de tels systèmes de localisation ne pourraient-ils de manière perverse amener certains parents à abandonner leurs responsa-

ouders in de waan zou laten dat zij het doen en laten van hun kinderen controleren — of tenminste in de gaten houden. Ook kan men zich als samenleving de vraag stellen of de ontwikkeling van dergelijke diensten op jonge leeftijd al niet leidt tot een zekere gewenning aan het bijna permanent gevolgd worden, zonder dat men dit op den duur nog als een indringing ervaart.

Tot slot bestaat het risico dat ouders gaan denken dat zij weten wat hun kind aan het doen is omdat zij weten waar zijn mobiele telefoon zich bevindt.» (1).

De Groep suggereert daarom de ontwikkeling van dergelijke locatiediensten slechts toe te staan indien de dienstenaanbieders adequate procedures instellen voor het identificeren van de personen die zich als ouders opgeven en om te garanderen dat uitsluitend die personen toegang hebben tot de dienst. Tevens dringt die groep erop aan dat de toestemming van de minderjarige voor wie de locatiedienst is aangevraagd, door de minderjarige zelf en door zijn wettelijke vertegenwoordiger wordt gegeven.

«De Groep merkt in dit verband op dat bij een dergelijk verzoek onmogelijk kan worden geverifieerd dat de persoon die het telefoontoestel gebruikt, effectief de betrokken minderjarige is en niet iemand anders, bijvoorbeeld een volwassene, aan wie de geabonneerde op de dienstverlening het toestel heeft gegeven. De Groep doet daarom de aanbeveling de gebruiker van het telefoontoestel om toestemming te vragen, minstens wanneer op de dienst wordt ingeschreven. Om frauduleuze inschrijving van telefoons te voorkomen, zouden dienstenaanbieders bijvoorbeeld een bericht naar een betrokken toestel moeten zenden, met de mededeling dat het het voorwerp is geweest van een lokalisatieverzoek, zodat de gebruiker met name het intrekingsrecht van artikel 9 van richtlijn 2002/58/EG kan uitoefenen.» (2).

## 5. Draagwijdte van de voorgestelde wijzigingen

Onderhavig wetsvoorstel wijzigt de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie, om de persoonlijke levenssfeer van elke gebruiker voor wiens eindapparatuur een lokalisatieverzoek bestaat, beter te beschermen.

Dit voorstel doet geen afbreuk aan de bijkomende voorwaarden die voortvloeien uit de toepassing van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de

(1) «Groep artikel 29 — Advies over het gebruik van locatiegegevens voor het verstrekken van diensten met toegevoegde waarde», *op. cit.*, blz. 9-10.

(2) *Ibid.*

bilités en étant maintenus dans l'illusion de contrôler — ou du moins de surveiller — les activités de leurs enfants? D'un point de vue sociétal, est ce que le développement de ce type de services n'est pas de nature de créer une assuétude des individus depuis un âge très jeune à une forme de contrôle semi-permanent qu'ils ne percevraient même plus comme étant intrusif?

Pour finir, il y a un risque que les parents confondent la connaissance de l'endroit où se trouve le téléphone de leur enfant avec la connaissance de ce que leur enfant est en train de faire» (1).

Pour ces motifs, le Groupe de travail suggère que de tels services de localisation mineurs ne puissent être développés que s'il existe «des procédures appropriées pour identifier les personnes qui s'inscrivent comme parents ou pour limiter cet accès au service à ces seules personnes». En outre, ce groupe insiste pour que le consentement du mineur qui fait l'objet d'un service de localisation soit recueilli auprès de celui-ci outre celui de son représentant légal.

«Le Groupe de travail note qu'il est impossible de vérifier, quand une requête de localisation est faite, que la personne qui utilise le téléphone est le mineur concerné et non quelqu'un d'autre, peut-être un adulte à qui le souscripteur a confié le téléphone approprié. Il recommande donc que l'utilisateur donne également son consentement, au moins au moment où le service est souscrit. Afin d'empêcher l'enregistrement frauduleux de téléphones, les fournisseurs de service devraient adresser systématiquement un message au téléphone qu'il a fait l'objet d'une requête de localisation, de sorte que l'utilisateur de téléphone puisse exercer son droit de retirer leur consentement conformément à l'article 9 de la directive 2002/58/CE» (2).

## 5. Portées des modifications proposées

La présente proposition de loi apporte des adaptations à la loi relative aux communications électroniques du 13 juin 2005 en vue de mieux prendre en compte le droit au respect de la vie privée de tout utilisateur dont le terminal fait l'objet de requêtes de localisation.

Cette proposition ne préjuge pas des conditions complémentaires découlant de l'application de la loi du 8 décembre 1992 relative à la protection de la vie

(1) Traduction libre, «Working Party 29 Opinion on the use of location data with a view to providing value added Services», *op. cit.*, p. 8.-9.

(2) *Ibid.*

persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens.

## COMMENTAAR BIJ DE ARTIKELEN

### Artikel 2

Artikel 122, § 3, van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie geeft de operator de mogelijkheid onder strenge voorwaarden verkeersgegevens te verwerken voor de marketing van de eigen elektronische-communicatiediensten en voor de levering van «diensten met verkeersgegevens of locatiegegevens» (zoals gepersonaliseerde dienstverlening met verkeersinformatie).

Het 1<sup>o</sup> van die bepaling, zoals ze nu geldt, bepaalt dat informatie over de verwerking van de gegevens moet worden verstrekt aan de abonnee of, in voorkomend geval, aan de — niet nader bepaalde - eindgebruiker. De wijziging maakt dat die informatie niet alleen aan de abonnee zal worden verstrekt, maar ook aan de gebruiker wanneer het om een andere persoon dan de abonnee gaat. In dergelijk geval zal de toestemming door die twee personen moeten worden gegeven.

### Artikel 3

Het «recht op de eerbiediging van het privé-leven en het gezinsleven» is zo persoonlijk, dat het wenselijk lijkt dat ook de toestemming van de minderjarige abonnee of gebruiker wordt gevraagd, naast de toestemming van zijn wettelijke vertegenwoordiger, en wel vanaf de leeftijd van twaalf jaar.

### Artikel 4

Deze bepaling verplicht de operator ertoe een bericht van activering van de dienst rechtstreeks naar de mobiele telefoon te zenden, telkens een verzoek tot lokalisatie wordt gedaan, om frauduleuze registratie van telefoons te voorkomen.

### Artikel 5

Deze bepaling strekt ertoe het recht op beëindiging de dienst uit te breiden, zodat niet alleen de persoon die de dienst heeft aangevraagd, maar ook de gebruiker van de eindapparatuur de dienstverlening kan beëindigen.

privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel.

## COMMENTAIRE DES ARTICLES

### Article 2

L'article 122, § 3, de la loi du 13 juin 2005 relative aux communications électroniques permet à l'opérateur de traiter, à des conditions strictes, des données relatives au trafic pour le marketing des services de communications électroniques propres et pour la fourniture de services avec des données relatives au trafic ou de localisation (tels par exemple les services personnalisés d'information sur la circulation).

Le point 1<sup>o</sup> de cette disposition, tel qu'il est en vigueur prévoit qu'une information sur le traitement des données doit être fournie à l'abonné ou, le cas échéant, à l'utilisateur final, sans aucune autre précision. La disposition modificative prévoit que cette information sera fournie non seulement à l'abonné mais également à l'utilisateur lorsqu'il s'agit d'une autre personne que l'abonné. Dans un tel cas le consentement devra être donné par ces deux personnes.

### Article 3

Le «droit au respect de la vie privée et familiale» est à ce point personnel qu'il semble souhaitable que le consentement de l'abonné ou utilisateur mineur soit également recueilli outre le consentement de son représentant légal, et ce dès l'âge de douze ans.

### Article 4

Cette disposition oblige l'opérateur à adresser une information d'activation du service directement sur le téléphone portable lors de chaque requête de localisation et ce afin d'empêcher l'enregistrement frauduleux de téléphones.

### Article 5

Cette disposition tend à étendre le droit d'annulation des services non seulement à la personne qui a souscrit le service mais également à l'utilisateur final du terminal.

## Artikel 6

Artikel 123, § 2, van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie geeft de operator de mogelijkheid een « dienst gebaseerd op verkeersgegevens of locatiegegevens » aan te bieden. Wegens de gevaren voor de privacy (een abonnee kan op elk tijdstip worden gelokaliseerd), gelden voor het verstrekken van die diensten strenge voorwaarden.

Het 1<sup>o</sup> van die bepaling, zoals ze nu geldt, bepaalt dat informatie over de verwerking van de gegevens moet worden verstrekt aan de abonnee of, in voorkomend geval, aan de — niet nader bepaalde-eindgebruiker. De wijziging maakt dat die informatie niet alleen aan de abonnee zal worden verstrekt, maar ook aan de gebruiker wanneer het om een andere persoon dan de abonnee gaat. In dergelijk geval zal de toestemming door die twee personen moeten worden gegeven.

## Artikel 7

Het « recht op de eerbiediging van het privé-leven en het gezinsleven » is zo persoonlijk, dat het wenselijk lijkt dat ook de toestemming van de minderjarige abonnee of gebruiker wordt gevraagd, naast de toestemming van zijn wettelijke vertegenwoordiger, en wel vanaf de leeftijd van twaalf jaar.

## Artikel 8

Deze bepaling verplicht de operator ertoe een bericht van activering van de dienst rechtstreeks naar de mobiele telefoon te zenden, telkens een verzoek tot lokalisatie wordt gedaan, om frauduleuze registratie van telefoons te voorkomen.

## Artikel 9

Deze bepaling strekt ertoe het recht op beëindiging van de dienst uit te breiden, zodat niet alleen de persoon die de dienst heeft aangevraagd, maar ook de gebruiker van de eindapparatuur de dienstverlening kan beëindigen.

\*  
\* \*

## Article 6

L'article 123, § 2, de la loi du 13 juin 2005 relative aux communications électroniques permet à l'opérateur d'offrir un « service à données de trafic ou de localisation ». En raison des dangers pour la vie privée (un abonné peut à tout moment être localisé), la fourniture de ces services est entourée de conditions strictes.

Le point 1<sup>o</sup> de cette disposition tel qu'il est en vigueur prévoit qu'une information sur le traitement des données doit être fournie à l'abonné ou, le cas échéant, à l'utilisateur final, sans aucune autre précision. La disposition modificative prévoit que cette information sera fournie non seulement à l'abonné mais également à l'utilisateur lorsqu'il s'agit d'une autre personne que l'abonné. Dans un tel cas, le consentement devra être donné par ces deux personnes.

## Article 7

Le « droit au respect de la vie privée et familiale » est à ce point personnel qu'il semble souhaitable que le consentement de l'abonné ou utilisateur mineur soit également recueilli outre le consentement de son représentant légal et ce dès l'âge de douze ans.

## Article 8

Cette disposition oblige l'opérateur à adresser une information d'activation du service directement sur le téléphone portable lors chaque requête de localisation, et ce afin d'empêcher l'enregistrement frauduleux de téléphones.

## Article 9

Cette disposition tend à étendre le droit d'annulation des services non seulement à la personne qui a souscrit le service mais également à l'utilisateur final du terminal.

Francis DELPÉRÉE.  
Georges DALLEMAGNE.

\*  
\* \*



**WETSVOORSTEL**

## Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet

## Art. 2

In artikel 122, § 3, 1<sup>o</sup>, van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie, worden de woorden «of, in voorkomend geval, de eindgebruiker waarop de gegevens betrekking hebben, voorafgaand aan het verkrijgen van diens toestemming» vervangen door de woorden «en de eindgebruiker op wie de gegevens betrekking hebben, voorafgaand aan het verkrijgen van zijn toestemming, of in voorkomend geval, hun toestemming».

## Art. 3

Artikel 122, § 3, 2<sup>o</sup>, van dezelfde wet, wordt aangevuld met een tweede lid, luidende :

«De betrokken minderjarige die de leeftijd van twaalf jaar heeft bereikt, moet zijn toestemming geven.»

## Art. 4

In artikel 122, § 3, eerste lid, van dezelfde wet, wordt een 2<sup>o</sup>bis ingevoegd, luidende :

«2bis. — Bij het leveren van een dienst met verkeersgegevens of locatiegegevens die gekoppeld is aan een mobiele telefoon, ontvangt de gebruiker van de eindapparatuur, bij elke lokalisatieaanvraag, een bericht waaruit blijkt dat de locatiedienst geactiveerd is.»

## Art. 5

In artikel 122, § 3, 3<sup>o</sup>, van dezelfde wet, worden de woorden «zijn abonnees of eindgebruikers» vervangen door de woorden «zijn abonnees en eindgebruikers».

## Art. 6

In artikel 123, § 2, 1<sup>o</sup>, van dezelfde wet, worden de woorden «of, in voorkomend geval, de eindgebruiker

**PROPOSITION DE LOI**Article 1<sup>er</sup>

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

## Art. 2

Dans l'article 122, § 3, 1<sup>o</sup>, de la loi du 13 juin 2005 relative aux communications électroniques, le membre de phrase «ou, le cas échéant, l'utilisateur final auquel se rapportent les données, avant d'obtenir le consentement de celui-ci» est remplacé par le membre de phrase «et l'utilisateur final auquel se rapportent les données, avant d'obtenir le ou, le cas échéant, les consentements».

## Art. 3

L'article 122, § 3, 2<sup>o</sup>, de la même loi, est complété par un alinéa 2, rédigé comme suit :

«Le consentement de l'intéressé mineur qui a atteint l'âge de douze ans doit être recueilli.»

## Art. 4

Dans l'article 122, § 3, alinéa 1<sup>er</sup>, de la même loi, il est inséré un 2<sup>o</sup>bis, rédigé comme suit :

«2bis. — Dans le cas de la fourniture de services à données de trafic ou de localisation liés à l'utilisation d'un terminal de téléphonie mobile, lors de chaque requête de localisation, un message informe l'utilisateur du terminal de l'activation du service de localisation».

## Art. 5

Dans l'article 122, § 3, 3<sup>o</sup>, de la même loi, les mots «ses abonnés ou ses utilisateurs» sont remplacés par les mots «ses abonnés et ses utilisateurs».

## Art. 6

Dans l'article 123, § 2, 1<sup>o</sup>, de la même loi, le membre de phrase «ou, le cas échéant, l'utilisateur

waarop de gegevens betrekking hebben, voorafgaand aan het verkrijgen van diens toestemming» vervangen door de woorden «en de eindgebruiker op wie de gegevens betrekking hebben, voorafgaand aan het verkrijgen van zijn toestemming, of in voorkomend geval, hun toestemming».

## Art. 7

Artikel 123, § 2, 2<sup>o</sup>, van dezelfde wet, wordt aangevuld met een tweede lid, luidende :

«De betrokken minderjarige die de leeftijd van twaalf jaar heeft bereikt, moet zijn toestemming geven.»

## Art. 8

In artikel 123, § 2, van dezelfde wet wordt een 2<sup>o</sup>*bis* ingevoegd, luidende :

«2<sup>o</sup>*bis*. — Bij het leveren van een dienst met verkeersgegevens of locatiegegevens, die gekoppeld is aan het gebruik van een mobiele telefoon, ontvangt de gebruiker van de eindapparatuur, bij elke lokalisatieaanvraag, een bericht waaruit blijkt dat de locatie-dienst geactiveerd is.»

## Art. 9

In artikel 123, § 2, 4<sup>o</sup>, van dezelfde wet, worden de woorden «zijn abonnees of eindgebruikers» vervangen door de woorden «zijn abonnees en eindgebruikers».

23 oktober 2007.

final auquel se rapportent les données, avant d'obtenir le consentement de celui-ci» est remplacé par le membre de phrase «et l'utilisateur final auquel se rapportent les données, avant d'obtenir le ou, le cas échéant, les consentements».

## Art. 7

L'article 123, § 2, 2<sup>o</sup>, de la même loi, est complété par un alinéa 2, rédigé comme suit :

«Le consentement de l'intéressé mineur qui a atteint l'âge de douze ans doit être recueilli.»

## Art. 8

Dans l'article 123, § 2, de la même loi, il est inséré un 2<sup>o</sup>*bis*, rédigé comme suit :

«2<sup>o</sup>*bis*. — Dans le cas où de la fourniture d'un service à données de trafic ou de localisation lié à l'utilisation d'un terminal de téléphonie mobile, lors de chaque requête de localisation, un message informe l'utilisateur du terminal de l'activation du service de localisation.»

## Art. 9

Dans l'article 123, § 2, 4<sup>o</sup>, de la même loi, les mots «ses abonnés ou ses utilisateurs» sont remplacés par les mots «ses abonnés et ses utilisateurs».

23 octobre 2007.

Francis DELPÉRIÉE.  
Georges DALLEMAGNE.